

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 64/2016 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om kvaliteten i och övervakningen av hemvården av äldre

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 64/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Aino-Kaisa Pekonen /vänst:

Hurdana åtgärder ämnar ministern vidta för att förbättra kvaliteten i och övervakningen av hemvården av äldre?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

För att förbättra kvaliteten i tjänsterna för äldre har det under de senaste åren vidtagits ett flertal åtgärder. Den viktigaste av dem har varit stiftandet av lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012), d.v.s. den s.k. äldreomsorgslagen. Kommunerna har haft tillgång till en statsandel på sammanlagt 82 miljoner euro från början av 2015 då lagen trädde i kraft i sin helhet.

I lagen finns bestämmelser om många åtgärder som inverkar på kvaliteten i tjänsterna för äldre. Där bestäms exempelvis om det att kommunen ska ordna socialservice för sin äldre befolkning så att servicen till innehåll, kvalitet och omfattning uppfyller de krav som denna befolknings välbefinnande, sociala trygghet och funktionsförmåga ställer. Servicen ska också ordnas på ett sådant sätt att den är tillgänglig på lika villkor för den äldre befolkningen i kommunen (7 §). På samma sätt ansvarar kommunen enligt lagen för att en övergripande utredning av en äldre persons behov av tjänster görs (15 §). Kommunen ska också följa väntetider till tjänsterna och en gång i halvåret offentliggöra uppgifter om den tid inom vilken en äldre person kan få den socialservice som han eller hon har ansökt om (26 §).

Den bestämmelse om egenkontroll som finns i äldreomsorgslagen (23 §) och motsvarande bestämmelse i socialvårdslagen (47 §) stärker serviceproducenternas eget ansvar för kvaliteten i tjänsterna. Enligt lagen ska det utarbetas en plan för egenkontroll och den ska hållas offentligt framlagd så att personalen och klienterna ska ha möjligheter att hålla ett öga på genomförandet av egenkontrollen. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har också utfärdat en föreskrift om planen för egenkontroll för privat socialservice och offentlig äldreomsorg avseende innehåll, uppgörande och uppföljning (föreskrift 1/2014).

Dessutom ska bestämmelsen om personalens anmälningsskyldighet i 48 § i socialvårdslagen tillämpas sedan början av 2016. Enligt den ska personer som ingår i socialvårdens personal agera så att den socialservice som ges till klienten är högklassig. Personalen ska meddela om ett missförhållande vid tillhandahållandet av socialvård för klienten. I lagen föreskrivs det också

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 64/2016 rd

om att den person som tar emot en anmälan ska vidta åtgärder för att rätta till missförhållandet och personen ska underrätta regionförvaltningsverket om ärendet, såvida missförhållandet inte åtgärdas utan dröjsmål. Regionförvaltningsverket eller Valvira kan meddela ett föreläggande för att undanröja missförhållandet och besluta om vidare åtgärder i ärendet.

Tillsynsmyndigheterna har uppmärksammat kvaliteten i hemvården. Tillsynen av tjänster som ges i hemmet har lyfts fram som ett av de tillsynsobjekt som betraktas som viktiga i Valviras rikstäckande tillsynsprogram för social- och hälsovården under 2016 - 2019.

Verkställigheten av äldreomsorgslagen har bedömts genom en exceptionellt omfattande uppföljning som Institutet för hälsa och välfärd (THL) genomförde under 2013 och 2014. Uppföljningen kommer ytterligare att fortsätta som ett led i ett spetsprojekt som ingår i regeringsprogrammet. Material och resultat från uppföljningsundersökningarna har lagts ut på THL:s webbplats där de är tillgängliga för alla. Också Rundradion har på basis av THL:s material öppnat webbplatsen Vanhusvahti på våren 2015. Där kan medborgarna gå in och bekanta sig med läget i den egna kommunen och kommentera det.

På basis av THL:s uppföljningsundersökning kan man konstatera att utvecklingen har gått i rätt i riktning men att den inte har varit tillräcklig. Enligt uppföljningen från 2014 höll användningen av hemvård på att öka, framför allt så ökade kortvarig hemvård. På basis av resultaten behövs det i fortsättningen mera kunskande inom palliativ vård, vård av patienter med demenssjukdomar och rehabilitering. Inom hemvården behövs det både missbrukar- och mentalvårdstjänster även avsedda för äldre personer och tjänster som ges nattetid.

I regeringsprogrammet har man därför inriktat betydande insatser på reformer av tjänsterna för äldre. Inom ett spetsprojekt utvecklar man hemvården för äldre och förbättrar närståendevården för alla ålderskategorier. Under regeringsperioden genomförs också ett omfattande reformprogram där tjänsterna reformeras så att de ska svara mot alla klientgruppers behov, också de behov som patienter med demenssjukdomar har. Innehållet i hemvården utvecklas genom att införa evidensbaserade verksamhetsmodeller som stödjer olika klientgruppers funktionsförmåga och rehabilitering. Inom projektet utvecklas tjänster som effektiviserar hemvårdsprocesserna och samarbetet mellan olika yrkesutbildade personer och som stödjer ett ökande av ett säkert boende i hemmet. Den roll som teknologiska lösningar och elektroniska tjänster har som ett stöd för hemvården utreds. Merparten av de anslag som har reserverats för projektet inriktas på försöksverksamhet och inledande av verksamheten i kommunerna. På så vis stödjer man kommunerna i att reformera strukturerna och innehållet i tjänsterna.

Utvecklingen av hemsjukvårdsläget i kommunerna följs som ett led i spetsprojektet. Tillsynsmyndigheterna har tack vare uppföljningsundersökningarna relaterade till äldreomsorgslagen tillgång till en databas över läget i kommunerna. På basis av den är det möjligt att inrikta tillsynen på kommuner och områden med konstaterade brister. Under regeringsperioden vidtas de utvecklingsåtgärder som har planerats i spetsprojektet i syfte att framför allt förbättra det stöd och de tjänster som ges äldre personer som bor hemma.

Helsingfors 10.3.2016

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 64/2016 rd

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula